

SÉTÁLUNK, SÉTÁLUNK

Bűnesetek Budán

szöveg: Horváth Júlia Borbála, fotó: Sebestyén László

hír: A Vérmező Parkban iskolásokat kísérő nevelők kértek segítséget rendőröktől, mert egy férfi a gyerekek szeme láttára szeméremszértő módon viselkedett. A tanárok személyleírást adtak, amelynek alapján a helyszínen elfogtak egy ötvennégy éves férfit. H. Ernőt a kerületi rendőrkapitányságon előállították, gyanúsítottként kihallgatták, majd őrizetbe vették, és előterjesztést tettek előzetes letartóztatására. (BRFK-közlemény nyomán.)

A kedvesen bágyadt csütörtöki délutánon, Budapest szerelmeit újból szólítja a kötelesség. Hat óra előtt tíz perccel gyér a létszám: *Hétköznap még nem próbálkoztunk séta szervezésével...* A túravezető türelmesen rakosgatja papírjait, régi fényképeket házakról, portréfotókat bűnösökről és ártatlanokról; ez lesz a bemutatandó repertoár. Ruhája övéen picike hangszóró, melyet a fülébe vezetett mikrofonhoz csatlakoztat, abba fog két és fél órán át beszélni. Aprólékosan rendezi sorait, egy-egy lapba a szél is beleolvassa, s mire a Nagyboldogasszony, egyben Mátyás templom harangjai vecsernyére hívnak, teljes a húszfős csapat.

Hallotta már, Mariskám? Így indult a pletyka anno a városban: cselédlányok, piaci kofák, úriasszonyok, a képviselőház tagjai, bárók és katonatisztek mind-mind ugyanarról suttognak. Gyilkosságról, öngyilkosságról, szerelmi féltésről, rablásról, mesés meggazdagodásról, csúfos bukásról. Szerethető bűnözőkről, zord rendőrökről, hamis tanúkról, kártyáról, lányokról, sikasztásról. Kétórás „alvilági” sétánkon az

elmúlt századok leghíresebb, legérdekesebb bűneseteire derítünk fényt...

A társaság kollektív hátgerincén végigfut a hideg, mire a csapatvezető gyorsan hozzáteszi: *persze csakis messziről, szóra-közve, és egészen kicsit borzongva...* Senki sem hátrál, hiszen ezért jött, s a lakosságot edzendő, a csoportból kilenc vállalkozó szellemű résztvevő kicsiny műanyag tasakban egy-egy bizonytalan kilétű egyén fényképét kapja a nyakába. A csomagocska a séta végéig megőrzendő, hogy aztán egy vendéglőasztalnál elfogyasztott szörp mellett, a hallottak és átéltek után közös erővel megállapítsák, áldozatot vagy gyilkost melengettek-e a keblükön. A sétavezető segít:

Az összenőtt, bozontos szemöldökű, görbe orrú, göbös arcú egyének bűnre hajlamosak, sőt: a feltűnően édesszájúak is! Ne csóváljátok a fejeteiket, ezt brit kriminál-pszichológusok állapították meg...

Azonnal köpd ki a jégkrémet, Bertike... Mondaná Nagyika – aki az utolsó langymeleg napokat szeretné kihasználni a rábízott kis unokával –, ha nem sajnálná a földre szállt mogyorókat; majd ugrik a téma:

Kezdjük a Budai várral és környékével! Először is, a Dísz tér eredetileg ítéletvégrehajtó hely volt, itt ontották vérét Hunyadi Lászlónak 1457. március 16-án, estefelé... Háromszor csapott le a bárd, mindhiába... Végül a hóhérnak negyedjére sikerült végezni vele...

Hohó, nem oda Buda! Szabálytalan kivégzés volt... A jog-érzékeny utódok megtatlankodnak: a harmadik sikertelen csapás után kegyelmet kellett volna kapnia! Sűrűn helyeselnék a kirándulók, s nem tudják, hogy abban az időben ez a kegyes kivégzési formák közé tartozott.

A lefejezés bizonyos társadalmi körökön felül járt, a pór népet inkább akasztották... Ismerünk olyan történetet, hogy a hozzátartozók nem kegyelemért, hanem a kivégzés módjának megváltoztatásáért könyörögtek... A Youtube-on elérhető a Pradlik Györgyről, az utolsó magyar hóhérről készült film, amelyben jobban megismerhetők a halálnemek... Mi viszont indulunk tovább egy újabb gyilkosság színhelyére...

*Nem messze, a tekintélyes barokk épület, a Batthyány-palota lépcsőháza hűvösen fogadja a látogatókat. A sétálók nesztelenül kúsznak fel a lépcsőn, pissenés se hallik, végül a szpiker rámutat az első emeleti óvoda ajtajára: *e lakrészben gyilkolták meg 1883. március 29-én Majláth Görgy országbíró...**

Kérdő szemek csüggnek a szónokon, aki részletesen beszámol a bűnesetről, ami hetekig beszédtéma volt Budán és Pesten. A gyilkosság részleteit közlő napilapokat tízszeres áron adták; állítólag még Trefort Ágoston kultuszminiszter is elment megnézni a hullát. A Pesti Napló másnapi száma így adott hírt a történetekről:

„Három évtized legbefolyásosabb politikusát nyomorultul ki lehetett végezni a főváros közepén. Saját palotájában, hálószobájában meg lehetett fojtani, mint egy elhagyott koldust. Segélykiáltását nem hallotta meg a ház népe sem. Annál kevésbé a mindenütt jelen nem lévő rendőrség...”

Mint kiderült, a gyilkosság a hálószobában történt, a halál oka: fojtogatás, célja: a bíró nyakában lógó páncélszekrény-kulcs megszerzése. Mivel Majláth a kor legbefolyásosabb politikusa volt, kifejezett királyi utasításra nyomoztak, és a gyilkosokat két héttel később Pozsonyban, a lányomaiak beazonosításával el is kapták.

A sétáló közönség több, mint száz év távlatából is megpróbál igazságot tenni: *ugyan, ki hiszi el, hogy szimpla rablás volt... A sétavezető a jegyzőkönyvet idézi: az egyik beavatott inas az úr szobájában rejtette a rablókat, akik némi dulakodás, és az értékek megszerzése után, az erkélyen leereszkedve kerekét oldottak. Az utókort azonban nehéz meggyőzni: lehet, hogy tényleg csak a kalapjukért mentek vissza... Vagy inkább leszámolni egy túlgazdagodott nemessel... De mi történt valójában?*

Amikor kiderült, hogy Pitéri Oláh Mihály, Spanga Pál segítségével megölte az országbíró, azonnal pletyka kerekedett, miszerint Majláth különösen kegyetlen ember volt, s az alkalmazottakkal úgy bánt, mint az állatokkal... Gyorsan lábra kapott a hír, hogy a rablók éveken át fosztogatták a nemesi kúriákat, köztük az Andrásy-villát. Ezt követően a bűnözők szerethető igazságtevőkké váltak a lakosság szemében, és sokáig tartotta magát a mondás: ha „felakasztják Spangát, oda a szabadság”. Tán még virágot is tettek a sírjukra...

Na, és ez nem politika? Megnyílnak a véleményező, önálló gyűjtésből száрма-

*zó rémesetek követik egymást, s amikor a kirándulók kifogynak a saját történetekből, felmerül a kérdés, vajon az utódok avattak-e táblát az oviban a neves politikus emlékére. A túráztató természetesen úton véget vet a vicceskedésnek, mert a rendezvény legszörnyűbb esettanulmánya következik – azután már csak pitiáner hamiskártyásokkal és csalócskákka kell elbánniuk. A társaság továbblendül, és a Hatvani kastély mellett leereszkedik a domboldalban. A sétáltató a téma közepébe vág: *Hadd kérdezzem meg a hölgyeket: sötétedés után, szívesen közlekednének-e egyedül ezen a sétányon?* A lányok veszik a lapot, és múltó vidámsággal az arcukon semleges, de inkább nemleges választ adnak.*

Azon bizony nem csodálkozom... Az ezerkilencszázhetvenes évek közepén, egy huszonkét éves ejtőernyős itt gyilkolta meg nyolcéves áldozatát. A kislányt magával csalta, és erőszakoskodott vele. A tisztet halálra ítélték, de mai, neves védőügyvédek szerint, mivel tettét beszűkült tudatállapotban követte el, csak tizenöt évet kellett volna kapnia...

Zúgolódnak a kedélyek, mert amúgy legbelül sajog az átélt indulat, majd meg-egyeznek abban, hogy nem egy ártatlannak mondott kiránduláson fogják megfejteti az egyik igazságügyi világkérdést. Továbbhaladva, a csoport megismerkedik a kártya- és szerelemcsalók zűrés alvilági eseteivel. Például, amikor

a gavallér makulátlan partiként házasságot szédeltget a kiválasztott mágnáslányoknak, akik közül nem egy a családi kísérlet napvilágra kerülése után is kötve volna földönfutó szerelmét. *A nők már csak ilyenek... – sóhajtanak a nők, s újabb témaváltással rejtvény következnek. Két önkéntes felolvassa a kiosztott szöveget, lássuk, ki érti:*

Szevasz! Többé nem bebrükölök olyan helyre, ahol nem tuti a balhé!

Ja, vágom... Hallod, lövöm a csikket.

A donyész elkezdett sikítani, mert hogy ő dremmöl, na, adtam neki egy átszállót, erre már felébredt a drimi, elindult a brusz. Nem hoztam el semmit, nem tudunk bászolni, briszka meg nuku.

Elég cinkes volt... De legközelebb viszünk stukkert, aztán ha rinyál a donyész, megy a belő. Ja, ne, menjünk zsupázni, majd ott elsáfoljuk a többiek pénzét...

A kirándulók lázasan keresik az értelmet, végül a vezető felolvassa a megfejtést, és a csapat az ígért limonádé-ívő hely felé veszi útját. Útközben a túravezető szükségét érzi kortárs példa említésének: *egyik sétánkon bennünket is ki akartak rabolni, éppen ezen a helyen... Újból fölbolydulnak a kedélyek: mi történt? Mire a csoportvezető elmeséli, hogy a sikátoros szakaszon suhancfiúkból álló gyanús banda oldalgott a csoport körül, de végül az egyenes kérdésre adott egyenes válasz megmentette a társaságot: *mi most éppen egy bűnügyi bejárást tartunk...* ●*

